

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022-23
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β036

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: 90 λεπτά

**Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑΤΕΣΣΕΡΙΣ (14) ΣΕΛΙΔΕΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΙΝΑΚΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ**

ΜΕΡΟΣ Ι: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α. Απόδοση και κατανόηση διδαγμένου κειμένου

(Μονάδες 20)

Κείμενο 1

	<u>ΜΟΝΑΔΕΣ</u>
οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <έπεδημοῦμεν>	1
οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας,	1
ἀλλ' ἦλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν	1,5
πρότερον πένθ' ἡμέραις.	0,5
Λυσίου Ἵπὲρ Μαντιθέου 4	<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>
	4

Ενδεικτική απόδοση:

Ούτε όταν έπεσαν / γκρεμίστηκαν τα τείχη ήμασταν στην πόλη / πατρίδα ούτε όταν μεταβλήθηκε / άλλαξε το πολίτευμα, αλλά ήλθαμε / επιστρέψαμε, πριν επανέλθουν / έρθουν πίσω / επιστρέψουν στον Πειραιά από την εξορία αυτοί που έρχονταν / ήλθαν από τη Φυλή, πέντε μέρες προηγουμένως.

Κείμενο 2

	<u>ΜΟΝΑΔΕΣ</u>
καίτοι πᾶσι ῥάδιον τοῦτο γινῶναι,	1,5
ὄτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις,	1
εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις,	1,5
αὐτοῖς ζημιοῦσθαι.	0,5
ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον	0,5
ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε·	1
ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν	1
ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ,	1
ἐν ἐκείνοις δὲ	0,5
τοὺς ἰππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν	0,5
ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.	1
Λυσίου Ἵπὲρ Μαντιθέου 7	<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>
	10

Ενδεικτική απόδοση:

Και όμως είναι εύκολο να γνωρίζουν όλοι αυτό, ότι, δηλαδή, ήταν αναγκαίο οι φύλαρχοι, αν δεν παρουσίαζαν εκείνους που πήραν το επίδομα / το χρηματικό ποσό, να τιμωρούνται οι ίδιοι. Επομένως, πολύ πιο δίκαια / δικαιότερα θα είχατε εμπιστοσύνη / θα πιστεύατε σε εκείνους τους καταλόγους παρά σε αυτά / σε αυτές (τις πινακίδες)· διότι από αυτά / αυτές μεν ήταν εύκολο να σβηστεί όποιος ήθελε, σε εκείνους δε / όμως, αυτοί που / όσοι υπηρέτησαν ως ιππείς ήταν αναγκαίο να αναφερθούν / αναγραφούν από τους φυλάρχους.

A.2. Να επιλέξετε από τη στήλη Β' την ορθή απόδοση για τα αποσπάσματα που σας δίνονται στη στήλη Α' και να μεταφέρετε τον αντίστοιχο αριθμό στο τετράδιο απαντήσεων. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με βάση τους κανόνες του συντακτικού.

Α' στήλη	Β' στήλη
1. <i>ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ δαιτησομένους ἐξέπεμψε</i> (Κείμενο 1)	α. μας έστειλε κοντά στον Σάτυρο τον βασιλιά του Πόντου, για να ζήσουμε
	β. μας έστειλε κοντά στον Σάτυρο τον βασιλιά του Πόντου, αφού ζήσαμε
	γ. μας έστειλε κοντά στον Σάτυρο τον βασιλιά του Πόντου, επειδή ζήσαμε
2. <i>οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις</i> (Κείμενο 2)	α. ούτε ότι παραδόθηκα εξαιτίας των συνηγόρων του δημοσίου
	β. ούτε ότι παραδόθηκα από τους συνήγορους του δημοσίου
	γ. ούτε ότι παραδόθηκα στους συνήγορους του δημοσίου

1 - α (1μ.), επειδή η μετοχή *δαιτησομένους* είναι τελική. (2μ.)

2 - γ (1μ.), επειδή το *τοῖς συνδίκοις* είναι αντικείμενο σε δοτική (στο *παραδοθέντα*). (2μ.)

(μονάδες 6)

Β. Απόδοση αδιδακτου κειμένου**(Μονάδες 15)****Κείμενο 3**

Άνδοκίδου <i>Περὶ τῆς πρὸς Λακεδαιμονίου</i>ς εἰρήνης 3.1	Απόδοση	Μονάδες
Ὅτι μὲν εἰρήνην ποιεῖσθαι δικαίαν	Ὅτι το να κάνετε / κάνουμε δικαίη ειρήνη	1,5
ἄμεινόν ἐστιν ἢ πολεμεῖν,	εἶναι καλύτερο ἀπὸ το να πολεμάτε / πολεμούμε	1,5
δοκεῖτέ μοι, ὦ Ἀθηναῖοι,	νομίζω / ἔχω την εντύπωση / μου δίνετε την εντύπωση / μου φαίνεται, Αθηναῖοι,	1
πάντες γινώσκειν·	πως ὅλοι (το) γνωρίζετε.	1
ὅτι δὲ οἱ ῥήτορες	Ὅτι ὅμως οἱ ῥήτορες	0,5
τῷ μὲν ὀνόματι τῆς εἰρήνης συγχωροῦσι,	ἀπὸ τη μια ἀποδέχονται στο ὄνομα / ονομαστικά / κατ' ὄνομα / στα λόγια την ειρήνη,	1,5
τοῖς δ' ἔργοις	ἀπὸ την ἄλλη ὅμως στα ἔργα	0,5
ἀφ' ὧν ἂν ἡ εἰρήνη γένοιτο	με τα οποία θα γινόταν / θα μπορούσε να γίνει η ειρήνη,	1,5
ἐναντιοῦνται,	ἐναντιώνονται,	0,5
τοῦτο δὲ οὐ πάντες αἰσθάνεσθε.	αὐτό (βέβαια / λοιπὸν) δεν το ἀντιλαμβάνεστε / καταλαβαίνετε ὅλοι.	1,5
λέγουσι γὰρ	Διότι λένε	0,5
ὡς ἔστι δεινότατον τῷ δήμῳ,	ὅτι (κατὰ τη γνώμη τους / τάχα / δήθεν) ὑπάρχει / εἶναι φοβερότατος κίνδυνος για τον λαό,	1,5
γενομένης εἰρήνης,	αν γίνει ειρήνη,	0,5
ἢ νῦν οὕσα πολιτεία	το σημερινό / το παρὸν πολίτευμα / το πολίτευμα που ὑπάρχει τώρα	1
μὴ καταλυθῆ.	μήπως καταλυθεῖ.	0,5
		Σύνολο μονάδων 15

Ενδεικτική απόδοση:

Έχω την εντύπωση, Αθηναίοι, πως όλοι γνωρίζετε ότι το να κάνετε δίκαιη ειρήνη είναι καλύτερο από το να πολεμάτε. Ότι όμως οι ρήτορες από τη μια αποδέχονται κατ' όνομα την ειρήνη, από την άλλη όμως εναντιώνονται στα έργα με τα οποία θα γινόταν η ειρήνη, αυτό δεν το αντιλαμβάνεστε όλοι. Διότι λένε ότι υπάρχει φοβερότατος κίνδυνος για τον λαό μήπως, αν γίνει ειρήνη, καταλυθεί το σημερινό πολίτευμα.

Γ. Διδαγμένο κείμενο για ορθογραφία

(Μονάδες 5)

Για την Ορθογραφία ισχύουν τα ακόλουθα:

- α. Αφαιρείται 0,25 για κάθε τονικό λάθος ή παράλειψη τόνου ή πνεύματος ή υπογεγραμμένης.
β. Εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη τόνου ή πνεύματος, αφαιρείται 0,25.
γ. Αφαιρείται 0,5 για ορθογραφικό ή γραμματικό λάθος.
δ. Εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα ορθογραφικά ή γραμματικά λάθη, αφαιρείται 0,5.
ε. Σε περίπτωση που συνδυάζονται οι περιπτώσεις α και γ, αφαιρείται 0,5.
στ. Το επαναλαμβανόμενο λάθος αξιολογείται μόνο μία φορά.
ζ. Σε οποιαδήποτε περίπτωση ο/η μαθητής/-τρια τονίσει με οξεία αντί βαρεία, ΔΕΝ αφαιρείται μονάδα.

Γ.1. Υπαγόρευση κειμένου για ορθογραφία

ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἵππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν.

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου 6

(μονάδες 3)

Γ.2. Να συμπληρώσετε τα κενά στην παρακάτω πρόταση, διαλέγοντας κάθε φορά από την παρένθεση τη λέξη που συμπληρώνει το νόημα και είναι ορθογραφικά σωστή. Να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεων μόνο τις δύο λέξεις που συμπληρώνουν τα κενά.

ἐν 1) _____ (τοῦτο, τούτῳ, τούτῳ) **γὰρ** 2) _____ (πολλή, πολύ, πολλοὶ)
μὲν τῶν ὁμολογούντων ἵππεύειν οὐκ ἔνεισιν.

1) τούτῳ

2) πολλοὶ

(2X1μ.=2)

(μονάδες 2)

Δ. Γλωσσικές παρατηρήσεις (γραμματικές, συντακτικές, λεξιλογικές) (Μονάδες 40)

Για την ορθογραφία στις ασκήσεις Γραμματικής και Συντακτικού, και στις Λεξιλογικές ασκήσεις ισχύουν τα ακόλουθα:

α. Σε περίπτωση ορθογραφικού λάθους, ο τύπος θεωρείται λανθασμένος και βαθμολογείται με μηδέν μονάδες (π.χ. γίγνοι, έκώλασεν, αόρ. β΄: έπέβαλλε, υποτ.: πιστεύομεν, τῷ άνθρωπο, ψυχές, παραπαιδία, μετάδωση, κ.ά.). Η απουσία υπογεγραμμένης στη λήγουσα θεωρείται ορθογραφικό λάθος.

β. Για κάθε λάθος σε τόνο, παρατονισμό, πνεύμα, υπογεγραμμένη (εκτός της λήγουσας) αφαιρείται 0,25.

γ. Αν στην ίδια λέξη συνυπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη τόνου, παρατονισμού, πνεύματος, υπογεγραμμένης (εκτός της λήγουσας), αφαιρείται 0,25.

δ. Το άρθρο και η λέξη που συνοδεύει μοιράζονται εξίσου τη βαθμολογία που αντιστοιχεί στο λεκτικό σύνολο (π.χ. 0,5 + 0,5 = 1).

ε. Σε οποιαδήποτε περίπτωση ο/η μαθητής/-τρια τονίσει με οξεία αντί βαρεία, ΔΕΝ αφαιρείται μονάδα.

Σημείωση:

Σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις που ζητείται τύπος των Αρχαίων ή των Νέων Ελληνικών και ο τύπος που δίνεται ως απάντηση **υφίσταται ως άλλος γραμματικός τύπος των Αρχαίων ή των Νέων Ελληνικών** αντίστοιχα, τότε **ο τύπος βαθμολογείται με μηδέν μονάδες** (παρόλο που ορθογραφικά μπορεί να είναι ορθός). Για παράδειγμα, αν ζητηθεί το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος «λέγω» και δοθεί ως απάντηση το «λέγει» ή «λέγη», τότε ο τύπος θεωρείται λανθασμένος. Αν ζητηθεί ένα παράγωγο ουσιαστικό του ρήματος κλίνω (στα Αρχαία ή στα Νέα Ελληνικά) και δοθεί ως απάντηση ο τύπος «κλήση», τότε ο τύπος θεωρείται λανθασμένος.

Δ.1. Να γράψετε ό,τι ζητείται για καθέναν από τους ακόλουθους τύπους.

α. ἔχοντας (Κείμενο 2)

Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού στην οριστική και υποτακτική έγκλιση αορίστου β' στην ίδια φωνή.

Οριστική αορίστου β΄: ἔσχε

Υποτακτική αορίστου β΄: σχῆ

(2X1μ.=2)

β. ἰππεύσαντας (Κείμενο 2)

Να γράψετε το απαρέμφατο μέλλοντα και αορίστου στη μέση φωνή.

Απαρέμφατο μέλλοντα: ἰππεύσεσθαι

Απαρέμφατο αορίστου: ἰππεύσασθαι

(2X1μ.=2)

γ. Λέγουσι (Κείμενο 3)

Να γράψετε το α' πρόσωπο πληθυντικού στην ευκτική έγκλιση του ενεστώτα και του μέλλοντα στην ίδια φωνή.

Ευκτική ενεστώτα: λέγοιμεν

Ευκτική μέλλοντα: λέξοιμεν

(2X1μ.=2)
(μονάδες 6)

Δ.2.α. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους κλιτούς τύπους των ακόλουθων φράσεων.

i. *Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς συμφορᾶς* (Κείμενο 1)

Ἡμᾶς: ἐμὲ / μὲ / με (1μ.)

ὁ πατήρ: οἱ (0,5μ.) πατέρες (0,5μ.)

τῆς συμφορᾶς: τῶν (0,5μ.) συμφορῶν (0,5μ.)

ii. *οἱ ῥήτορες τῷ μὲν ὀνόματι* (Κείμενο 3)

οἱ ῥήτορες: ὁ (0,5μ.) ῥήτωρ (0,5μ.)

τῷ ὀνόματι: τοῖς (0,5μ.) ὀνόμασι(ν) (0,5μ.)

(μονάδες 5)

Δ.2.β. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο κάτω λέξεων, διατηρώντας τον ίδιο γραμματικό τύπο. Σε κάθε περίπτωση να διευκρινίζετε ποιον βαθμό γράφετε.

i. **πολύ** (Κείμενο 2)

ii. **δεινότατον** (Κείμενο 3)

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
<i>πολύ</i>	<i>πλέον / πλεῖον (1μ.)</i>	<i>πλεῖστα / πλεῖστον (1μ.)</i>
<i>δεινὸν (1μ.)</i>	<i>δεινότερον (1μ.)</i>	<i>δεινότατον</i>

(4X1μ.=4)
(μονάδες 4)

Δ.3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω υπογραμμισμένους τύπους.

- i. τὸν ἐν τῷ Πόντῳ (Κείμενο 1): **επιθετικός προσδιορισμός (0,5μ.) στο Σάτυρον (0,5μ.)**
- ii. καθαιρουμένων (Κείμενο 1): **χρονική μετοχή (0,5μ.), γενική απόλυτη (0,5μ.)**
- iii. εἰς τὸν Πειραιᾶ (Κείμενο 1): **εμπρόθετος (επιρρηματικός) προσδιορισμός (0,5μ.) της κατεύθυνσης σε τόπο (0,5μ.)**
- iv. τοὺς ἵππεύσαντας (Κείμενο 2): **επιθετική μετοχή (0,25μ.), υποκείμενο (0,5μ.) του (απαρεμφάτου) ἀπενεχθῆναι (0,25μ.)**
- v. ἡ πολεμεῖν (Κείμενο 3): **β´ ὀρος σύγκρισης (0,5μ.) από το ἄμεινόν (ἐστίν) (0,5μ.)**
- vi. γινώσκειν (Κείμενο 3): **ειδικό απαρέμφατο (0,25μ.), αντικείμενο (0,5μ.) στο δοκεῖτε (0,25μ.)**

(μονάδες 6)

Δ.3.β. Να γράψετε ποια είναι η δευτερεύουσα πρόταση στην πιο κάτω περίοδο λόγου από το Κείμενο 3 και να την αναγνωρίσετε: είδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος.

ὅτι δὲ οἱ ῥήτορες τῷ μὲν ὀνόματι τῆς εἰρήνης συγχωροῦσι, [...] τοῦτο δὲ οὐ πάντες αἰσθάνεσθε.

Εντοπισμός: **ὅτι δὲ οἱ ῥήτορες τῷ μὲν ὀνόματι τῆς εἰρήνης συγχωροῦσι (0,5μ.)**

Εἶδος: **δευτερεύουσα (ονοματική) ειδική πρόταση (0,5μ.)**

Εισαγωγή: **ειδικός σύνδεσμος (0,5μ.) ὅτι (0,5μ.)**

Εκφορά: **οριστική (ενεστώτα) (0,5μ.): συγχωροῦσι (0,5μ.)**

Συντακτικός ρόλος: **επεξήγηση (0,5μ.) στη δεικτική αντωνυμία τοῦτο (0,5μ.)**

(μονάδες 4)

Δ.4.α. Να γράψετε ποια από τις πιο κάτω λέξεις στα Νέα Ελληνικά προέρχεται από τις αρχαιοελληνικές λέξεις που δίνονται στην αρχή κάθε σειράς.

i. ἦν (Κείμενο 2): αποχή, απουσία, άφιξη

ii. γινώσκειν (Κείμενο 3): απόγνωση, απόγονος, απογείωση

i. **απουσία**

ii. **απόγνωση**

(2Χ1μ.=2)

(μονάδες 2)

Δ.4.β. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων της στήλης Α΄ με τα γράμματα των συγγενικών τους νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισεύει μία λέξη.

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
1. <i>έπεδημοῦμεν</i> (Κείμενο 1)	α. στιχουργός
2. <i>συνδίκους</i> (Κείμενο 2)	β. απαρχή
3. <i>έχοντας</i> (Κείμενο 2)	γ. δικαστής
4. <i>έργους</i> (Κείμενο 3)	δ. δήμαρχος
	ε. σχήμα

Αντιστοίχιση

1 - δ

2 - γ

3 - ε

4 - α

(4X1μ.=4)

(μονάδες 4)

Δ.4.γ. Να χωρίσετε τις πιο κάτω λέξεις στα συνθετικά τους στα Αρχαία Ελληνικά. Στη συνέχεια, από το δεύτερο συνθετικό των λέξεων να σχηματίσετε **μία (1)** άλλη απλή και **μία (1)** άλλη **σύνθετη** λέξη στα Νέα Ελληνικά.

Σημείωση για τα συνθετικά: Στο β΄ συνθετικό να γράψετε το ρήμα στο α΄ πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

i. έξέπεμψε (Κείμενο 1): *έκ* (0,5μ.) + *πέμπω* (0,5μ.)

Απλή: *πομπή, πομπός, πομπικός, πόμπευση, πομπώδης, ...* (1μ.)

Σύνθετη: *αναπέμπω, αναπομπή, παραπέμπω, παραπομπή, παραπεμπτικός, εκπέμπω, εκπομπή, προπέμπω, προπομπή, προπομπός, προπεμπτικός, νεκροπομπός, αποδιοπομπαίος, διαπομπεύω, διαπόμπευση, νηοπομπή, ...* (1μ.)

ii. άπενεχθέντα (Κείμενο 2): *άπό* (0,5μ.) + *φέρω* (0,5μ.)

Απλή: *φορά, φόρος, φορέας, φορείο, φέρετρο, φαρέτρα, φοράδα, ...* (1μ.)

Σύνθετη: *αναφέρω, αναφορά, αποφέρω, διαφέρω, διαφορά, διαφορετικός, διάφορος, εκφέρω, εκφορά, προφέρω, προφορά, προσφέρω, προσφορά, πρόσφορος, φορολογία, συμφέρω, συμφορά, μεταφέρω, μεταφορά,* (1μ.)

iii. καταλυθῆ (Κείμενο 3): *κατά* (0,5μ.) + *λύω* (0,5μ.)

Απλή: *λύση, λυτός, λύτρα, λύσιμος, ...* (1μ.)

Σύνθετη: άλυτος, αναλύω, ανάλυση, αναλυτικός, διαλύω, διάλυση, διαλυμένος, καταλύω, κατάλυση, κατάλυμα, απολύω, απόλυση, εκλύω, έκλυση, έκλυτος, παραλύω, παράλυση, παράλυτος, λυσίπρονος, λυσιτελής, ... (1μ.)

Σημείωση: Σε περίπτωση που δοθεί ως απάντηση τύπος εκτός του α΄ προσώπου ενικού της οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής, ΔΕΝ θα γίνεται αποδεκτή.

(μονάδες 9)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά

(Μονάδες 5)

Για την ορθογραφία στο Αντίστροφο ισχύουν τα ακόλουθα:

α. Για κάθε ορθογραφικό ή γραμματικό λάθος αφαιρείται 0,25 από το σύνολο της βαθμολογίας της άσκησης.

β. Για κάθε δύο λάθη τόνου, παρατονισμού, πνεύματος, υπογεγραμμένης αφαιρείται 0,25 από το σύνολο της βαθμολογίας της άσκησης.

γ. Εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη (τόνου, πνεύματος, υπογεγραμμένης), υπολογίζονται ως ένα.

δ. Μέγιστη αφαίρεση μονάδων από το σύνολο της βαθμολογίας της άσκησης: 2 μονάδες.

ε. Σε οποιαδήποτε περίπτωση ο/η μαθητής/-τρια τονίσει με οξεία αντί βαρεία, ΔΕΝ αφαιρείται μονάδα.

Σημείωση:

Αν ο τύπος που δίνεται ως απάντηση **υφίσταται ως άλλος γραμματικός τύπος** των Αρχαίων Ελληνικών, τότε **ο τύπος βαθμολογείται με μηδέν μονάδες** (παρόλο που ορθογραφικά μπορεί να είναι ορθός). Για παράδειγμα, αν ζητηθεί το γ΄ ενικό πρόσωπο της ευκτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος «λέγω» και δοθεί ως απάντηση το «λέγε» ή «λέγη», τότε ο τύπος θεωρείται λανθασμένος.

Να μεταφέρετε την πιο κάτω πρόταση στα Αρχαία Ελληνικά.

Όλοι οι νέοι της πόλης διδάχθηκαν την αρετή από τους δασκάλους, ώστε έγιναν πάρα πολύ γενναίοι.

Πάντες (0,5μ.) οί (0,25μ.) νέοι / νεανία (0,25μ.) τῆς (0,25μ.) πόλεως (0,25μ.) ἐδιδάχθησαν (0,5μ.) τὴν (0,25μ.) ἀρετὴν (0,25μ.) ὑπὸ (0,5μ.) τῶν (0,25μ.) διδασκάλων (0,25μ.), ὥστε (0,5μ.) ἐγένοντο / γένοιτο / γενέσθαι (0,5μ.) γενναιότατοι (0,5μ.) / μάλιστα (0,25) γενναῖοι. (0,25μ.)

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου

Κείμενο 1

Α.1. Αφού αναφέρετε έναν (1) σκοπό της Διήγησης που επιτυγχάνεται στο Κείμενο 1 (Ὑπὲρ Μαντιθέου 4), να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με ένα (1) στοιχείο από το κείμενο.

Σκοπός της Διήγησης (2μ.)	Τεκμηρίωση (2μ.) (Με αυτούσια αναφορά στο κείμενο ή με παράφρασή του)
Ἐκθεση γεγονότων, που είναι άγνωστα είτε ανεπαρκώς ή εσφαλμένως γνωστά στον ακροατή	<ul style="list-style-type: none"> • Αποδημία στον Πόντο: Ἡμᾶς, ὁ πατήρ ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ ἐξέπεμψε • Επιστροφή πέντε μέρες πριν την κάθοδο στον Πειραιά των δημοκρατικών: ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις.
Σαφήνεια	<ul style="list-style-type: none"> • Αναφορά σε υπαρκτά πρόσωπα, που πιστοποιούν την αποδημία στον Πόντο: Ἡμᾶς, ὁ πατήρ ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ, τοὺς ἀπὸ Φυλῆς • Αναφορά σε συγκεκριμένα ιστορικά γεγονότα: πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς, τῶν τειχῶν καθαιρουμένων, μεθισταμένης τῆς πολιτείας, πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν • Αναφορά στον ακριβή χρόνο επιστροφῆς του στην πατρίδα: πρότερον πένθ' ἡμέραις • Χρήση οριστικής (πραγματικό / βέβαιο γεγονός), για να δηλώσει με σαφήνεια (και πειστικότητα) τα γεγονότα: ἐξέπεμψε, ἐπεδημοῦμεν, ἤλθομεν • Χρήση πολυσύνδετου σχήματος, για να δηλώσει με σαφήνεια (και πειστικότητα) τα γεγονότα: οὔτε - οὔτε - ἀλλ(ᾶ) <p><i>Σημείωση:</i> Γίνεται δεκτή και οποιαδήποτε άλλη ορθά τεκμηριωμένη απάντηση.</p>
Πειστικότητα	<p>Ισχύουν τα ίδια με τη σαφήνεια.</p>

(μονάδες 4)

Κείμενο 2

B.1. Ποια πρακτική της αθηναϊκής πολιτείας επικαλείται ο Μαντίθεος στο Κείμενο 2 (‘Υπὲρ Μαντιθέου 7), προκειμένου να αντικρούσει την κατηγορία εναντίον του; Να εξηγήσετε.

Πρακτική που επικαλείται ο Μαντίθεος:

Ο Μαντίθεος επικαλείται την κατάσταση / χρηματικό επίδομα, που έπαιρναν οι ιππείς για την κάλυψη των εξόδων τους και το οποίο έπρεπε να επιστρέψουν μέσω των φυλάρχων, αν στη θέση τους εκλέγονταν άλλοι (2μ.).

Επειδή το σώμα των ιππέων που υπηρέτησε υπό τους Τριάκοντα διαλύθηκε, εκείνοι οι ιππείς έπρεπε να επιστρέψουν το επίδομα. Το όνομα του Μαντιθέου δεν βρέθηκε γραμμένο στους επίσημους καταλόγους των φυλάρχων (που είναι πιο αξιόπιστοι από τα εκτεθειμένα σανίδια), άρα δεν πήρε και δεν επέστρεψε το επίδομα, άρα δεν υπηρέτησε ως ιππέας (2μ.).

(Βλ. σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 91-92)

(μονάδες 4)

Σοφοκλέους Οιδίπους τύραννος (στ. 1251-1282)

ΙΟΚΑΣΤΗ

Γυναίκα, δε θα πεταχτείς αμέσως 1251

την είδηση να πεις στον κύριό σου;

Ω χρησμοί των θεών, πού λοιπόν είστε;

τον άντρα αυτόν ο Οιδίπους τρέμοντας

μήπως σκοτώσει, ζούσε εξορισμένος 1255

τόσον καιρό· και τώρα εκείνος πάει

έτσι απ’ την τύχη, ουδ’ απ’ αυτού το χέρι.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Γυναίκ’ αγαπημένη μου, Ιοκάστη,

γιατί έστειλες να με καλέσεις έξω;

ΙΟΚΑΣΤΗ

Άκουε αυτό τον άνθρωπο και κοίτα 1260

πού οι άγιοι του θεού χρησμοί τελειώνουν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Και ποιος δα να ’ναι αυτός και τι μας λέει;

ΙΟΚΑΣΤΗ

Έρχεται από την Κόρινθο να φέρει

την είδηση, πως δεν υπάρχει πια

ο πατέρας σου ο Πόλυβος, μα πάει. 1265

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Τι μας λες, ξένε, πε μου το κι ο ίδιος.

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Αφού αυτό πρώτο πρέπει να βεβαιώσω,
ναι, ξέρω το, πως είναι πεθαμένος.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Και πώς, μ' έγκλημα τάχα ή απ' αρρώστια;

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Παλιά κορμιά, μικρή σπρωξιά τα γέρνει. 1270

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Απ' αρρώστια, όπως φαίνεται, πάει ο δόλιος.

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Και σύμμετρα με τα πολλά του χρόνια.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Αχ κι αχ· γιατί λοιπόν κανείς, γυναίκα,
να δίνει προσοχή στη μαντολόγα
Δελφική εστία, ή στις κραξίες των όρνιων 1275

ψηλά απ' τον ουρανό, που όπως μου εδείχναν,
θα 'πρεπε τον πατέρα το δικό μου
να τον σκότωνα εγώ; μα τώρα εκείνος
πεθαμένος κάτω απ' τη γη κοιμάται
κι εγώ είμ' εδώ, χωρίς σπαθί ν' αγγίξω, 1280
εκτός πια αν τον εμάρανε ο καημός μου
κι έτσι να θανατώθηκε από μένα.

Γ.1. Να εντοπίσετε και να εξηγήσετε **μία (1)** σκηνική/σκηνοθετική οδηγία από το πιο πάνω απόσπασμα του *Οιδίποδα Τυράννου*.

Εντοπισμός σκηνικής/σκηνοθετικής οδηγίας και εξήγηση:

- **στ. 1251: Γυναίκα, δε θα πεταχτείς αμέσως (1μ.)**
Η Ιοκάστη στρέφεται προς κάποια υπηρέτρια (βουβό πρόσωπο) που βρίσκεται επί σκηνής και της ζητά να μεταφέρει την είδηση του θανάτου του Πόλυβου στον Οιδίποδα. (2μ.)
- **στ. 1259: γιατί έστειλες να με καλέσεις έξω; (1μ.)**
Ο Οιδίποδας εμφανίζεται στη σκηνή βγαίνοντας από την κεντρική πύλη των ανακτόρων. (2μ.)
- **στ. 1260: Άκουε αυτό τον άνθρωπο (1μ.)**
Η Ιοκάστη απευθύνεται στον Οιδίποδα και του δείχνει τον αγγελιαφόρο, τον οποίο του ζητά να ακούσει. (2μ.)
- **στ. 1262: Και ποιος δα να 'ναι αυτός και τι μας λέει; (1μ.)**
Ο Οιδίποδας δείχνει τον αγγελιαφόρο (και ρωτά ποιος είναι και τι ειδήσεις φέρνει). (2μ.)

- **στ. 1263: Έρχεται από την Κόρινθο (1μ.)**
Η Ιοκάστη δείχνει προς την αριστερή πάροδο από την οποία μπαίνουν όσοι έρχονται από άλλες πόλεις. (2μ.)
- **στ. 1266: Τι μας λες, ξένε, πε μου το κι ο ίδιος (1μ.)**
Ο Οιδίποδας, που πριν μιλούσε με την Ιοκάστη, τώρα στρέφεται και απευθύνεται στον αγγελιαφόρο. (2μ.)

Σημείωση: Γίνεται δεκτή και οποιαδήποτε άλλη ορθά τεκμηριωμένη απάντηση.

[Εντοπισμός 1μ.

Εξήγηση 2μ.]

(μονάδες 3)

Γ.2. Στο πιο πάνω απόσπασμα, τόσο ο Οιδίπους όσο και η Ιοκάστη παρουσιάζονται ασεβείς. Να εξηγήσετε την ασεβειά τους με συγκεκριμένες αναφορές σε στίχους του κειμένου [**μία (1)** για κάθε πρόσωπο].

Η Ιοκάστη και ο Οιδίποδας εκφράζονται ειρωνικά / αμφισβητούν την εγκυρότητα των χρησμών και την αξιοπιστία των μάντεων (όχι των θεών), καθώς θεωρούν ότι ο χρησμός που δόθηκε στον Οιδίποδα πως θα σκοτώσει τον πατέρα του, δεν πραγματοποιήθηκε. (2μ.)

Ιοκάστη: στ. 1253-1257 / 1260-1261 (1μ.)

Οιδίπους: στ. 1273-1282 (1μ.)

[Εξήγηση 2μ.

Αναφορά στίχων 2X1μ.=2μ.]

(μονάδες 4)

ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΚΕΛΙ ΠΙΝΑΚΑ	ΑΣΚΗΣΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ ΑΝΑ ΑΣΚΗΣΗ
1.	I.A.1. (Διδαγμένο κείμενο 1)	4
2.	I.A.1. (Διδαγμένο κείμενο 2)	10
3.	I.A.2. (Αντιστοίχιση ορθής απόδοσης)	6
4.	I.B. (Αδίδακτο κείμενο)	15
5.	I.Γ.1. (Υπαγόρευση ορθογραφίας)	3
6.	I.Γ.2. (Συμπλήρωση κενών)	2
7.	I.Δ.1.α-γ (Σχηματισμός ρηματικών τύπων)	6
8.	I.Δ.2.α. (Αντίθετος αριθμός)	5
9.	I.Δ.2.β. (Παραθετικά)	4
10.	I.Δ.3.α. (Συντακτική αναγνώριση)	6
11.	I.Δ.3.β. (Δευτερεύουσα πρόταση)	4
12.	I.Δ.4.α (Λεξιλογικά: ομόρριζα)	2
13.	I.Δ.4.β. (Λεξιλογικά: αντιστοίχιση)	4
14.	I.Δ.4.γ. (Λεξιλογικά: χωρισμός συνθετικών και παραγωγή)	9
15.	I.E. (Αντίστροφο κείμενο)	5
16.	II.A.1. (Σκοπός της Διήγησης)	4
17.	II.B.1. (Πρακτική αθηναϊκής πολιτείας)	4
18.	II.Γ.1. (Σκηνική/Σκηνοθετική οδηγία)	3
19.	II.Γ.2 (Ασέβεια)	4
		ΣΥΝΟΛΟ 100

-ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ-